

JONGEREN

Ze zijn jong, blaken van levenslust, hebben de guts en de goesting, en zeggen waar het op staat. Klaar om de hemel te bestormen, de vijf jongeren met wie ik mag praten. Alleen: ze komen uit gezinnen waar armoede geen abstract containerbegrip maar tastbare realiteit is, en hebben alle moeite van de wereld om daaruit te klimmen. Maak kennis met Cindy, Ywan, Michael, Benji en Dave: jong goud met een kleine bankrekening maar een groot hart.

**Cindy
Van Geldorp** [22]

'Ik heb soms het gevoel dat ik me geen mindere dag kan veroorloven'

**Ywan
Slootmans** [21]

'Ik zou zo graag gewoon aan de slag kunnen, zelf voor een inkomen zorgen'

en ARMOEDE

**Michael
Lenaerts** [22]

'Het is onmogelijk om even niet arm te zijn: je draagt het de hele tijd mee'

Mijn vijf interviewees zijn praktijkvoorbeelden van de bevinding waar **Frank Vandenbroucke** – de gewezen politicus die nu academisch onderzoek doet – enige tijd geleden mee kwam: dat voor het eerst in de geschiedenis het armoederisico bij jongeren hoger ligt dan bij ouderen. Een stelling die ze bij de jongerenwerking van Recht-Op, een organisatie waar armen het woord

**Benji
Van Meerendonck** [15]

'Ik heb andere zorgen dan mijn leeftijdsgenoten'

nemen, alleen maar kunnen bevestigen. Het is daar aan tafel dat ik Cindy, Ywan, Michael, Benji en Dave te spreken krijg.

CINDY VAN GELDORP [22]
'Ik bén iemand'

Ze is vrolijk en alert, en heeft een scherp inzicht in de dingen. Haar enthousiasme is aan-

**Dave
Compère** [20]

'Ik droomde van de kokschool. Maar dat bleek niet betaalbaar'

stekelijk. Maar toch heeft Cindy al een bewogen parcours achter de rug: een gecompliceerde thuissituatie, een hobbelige schoolcarrière en veel ellendig gepest maken dat ze het tot vandaag erg moeilijk heeft.

Cindy «Maar ik hou vooral de lichtpuntjes in het oog. Dat ik sinds oktober vorig jaar werk heb, bijvoorbeeld, als begeleidster van een schoolbus. 't Is geen lichte job: ik sta 's och- ►

JONGEREN en ARMOEDE

Mijn toenmalige vriend wist dat ik heel graag mijn school wilde afmaken, en aanvankelijk steunde hij me daarin. Maar na verloop van tijd kwam er toch ruzie van, en vond hij dat ik ondertussen ook moest gaan werken. Dus ging ik 's avonds na school in een pitazaak werken, om wat te verdienen. Maar het werd te veel: de school, dat werk én het hele huishouden – want daar bekommerde mijn vriend zich niet om.

»Ik heb dan nog even deeltijds onderwijs gevolgd, maar dat was geen succes. Ik voelde me niet gesteund door de leerkrachten, en ik kwam er mensen tegen met wie ik vroeger al in de klas gezeten had – en die begonnen me vanaf dag één weer te pesten.

»Na veel ellende heb ik nu dus toch die job beet. Maar ik voel me wel nog altijd kwetsbaar. Ik heb soms het gevoel dat ik me geen mindere dag kan veroorloven. Er is die schuldbemiddeling, thuis is de situatie nog altijd problematisch. En als ik daardoor op het werk eens wat stil en teruggetrokken ben, voel ik al snel dat mensen me als de zwakke schakel gaan beschouwen. Het voelt soms alsof er een stempel op mijn voorhoofd gedrukt staat die ik er maar niet afgewassen krijg. Alsof ik altijd diegene zal blijven die het moeilijk heeft, in de put zit, er niet bij hoort – alsof ik nutteloos ben. Dat is lastig. Het is een fenomeen dat je bij veel mensen in een vergelijkbare situatie ziet. Jongeren in armoede hebben vaak al een hele geschiedenis van problemen. Dat leidt tot een laag zelfbeeld en weinig zelfvertrouwen, waardoor het natuurlijk nog moeilijker wordt om werk te vinden en je een volwaardig deel-tje van de maatschappij te voelen. Als het in één levensdomein niet goed loopt, heeft dat effect op je hele leven. Je wordt geboren in een gezin met zorgen, en die pak je mee naar school. Daar gaat het moeilijk, en je eindigt zonder diploma. Geen diploma betekent: moeilijk werk vinden. Geen werk betekent: financiële zorgen, belabberde huisvesting, een wankel gezondheid. Het hangt allemaal samen, en het is heel moeilijk om uit die cirkel te raken. Maar: ik ben daar tot nog toe altijd in geslaagd. Ik ben een sterk persoon – dat weet ik nu. En daar haal ik mijn fierheid uit: ik ben iemand.»

YWAN SLOOTMANS [21] **'Solliciteren, solliciteren, solliciteren'**

Ywan, een pientere gast van 21, herkent veel in het verhaal van Cindy.

Ywan «Ik kom ook uit een kwetsbaar gezin, omdat mijn mama er alleen voor stond. Gelukkig waren mijn grootouders er nog.

»Het was op school dat de grote problemen begonnen. Het is fundamenteel misgelopen

in het derde leerjaar. Ik ontwikkelde gedragsproblemen – even later werd er ADHD vastgesteld. Ik had toen een strenge hand nodig, een strikte leraar. Maar de juf die over me moest beslissen, vond dat ik beter naar het bijzonder onderwijs ging. Nu, ik deed het daar wel goed, en in het middelbaar mocht ik weer naar het gewoon onderwijs. Daar belandde ik in het watervalstelsel, om uiteindelijk toch weer in het bijzonder onderwijs te finishen.

»Op zich zie ik dat niet als een slechte zaak: ik voelde mij best goed in het bijzonder onderwijs, en ik kreeg er de waardering en de begeleiding die ik nodig had. Maar: je krijgt er wel een stempel door. Een stageplaats vinden, of later een job: alles behalve evident als er bijzonder onderwijs op je cv staat. Ik ben nu al anderhalf jaar van school af, en ik heb nog altijd geen vast werk. Ik doe *jobkes* via het interimkantoor. Niet simpel, want dat loopt bijna altijd via dagcontracten. En ik moet er al mijn belwaarde voor doorjagen: het interimkantoor belooft wel altijd om me te bellen, maar in de praktijk ben ik het die hen belt.

»Ik heb al veel gedaan. Meestal werk ik als *orderpicker* in een fabriek. Maar ik heb eigenlijk gestudeerd voor verkoper. In die sector heb ik even werk gehad. Maar ik werd het slachtoffer van pesterijen. Een afdelingschef die me met opzet foute orders gaf, waardoor de grote baas kwaad op me werd. Collega's die achter mijn rug mijn werk veranderden. Ik werd niet geloofd, en ben er uiteindelijk ontslagen. (*Somber*) Dat was vreselijk.

»Ik zoek me nu echt te pletter. Toen ik in juni een jaar van school was, kwam ik op de RVA met de bewijzen van meer dan honderd sollicitaties. Waarop ik te horen kreeg dat dat veel te weinig was. Dat was een slag in mijn gezicht, want ik ben de héle tijd aan het solliciteren, en ik ben absoluut niet kieskeurig. Integendeel: ik neem alles aan. Onlangs heb

ik in Hoboken nog een job gedaan waarvoor ik om half zes moest vertrekken, terwijl ik pas om half acht weer thuis was.

»Ik snak echt naar een vaste job, want dat interimwerk is allesbehalve ideaal. Het is slecht betaald, en er wordt vaak te laat uitbetaald – je moet dan achter je geld aan zitten. Ik voel me er ook niet altijd eerlijk behandeld – soms zie ik aan de lichaamstaal van medewerkers dat ze me niet moeten, en dat ze dus ook niet al te erg hun best zullen doen om me aanbiedingen te bezorgen.

»Waar ik mijn plezier uit haal? Ik heb stage gedaan in een crèche, en daar ga ik nog geregeld helpen. Gewoon, als vrijwilliger, me enkele uren nuttig maken. Maar dat is geen écht werk, hè. Ik zou zo graag gewoon aan de slag kunnen, zelf voor een inkomen zorgen, en al die problemen achter me laten. Maar wees gerust: ik blijf vechten. Ik laat me niet omverduwen.»

MICHAEL LENAERTS [22] **'Dromen van dag tot dag'**

't Stad is van A – de A van Antwerp FC. Michael ziet elke thuiswedstrijd van de Great Old, als begeleider van een vrouw met een handicap, die hij al lang kent. Terwijl hij het zelf niet bepaald makkelijk heeft.

Michael «Ik heb even in een instelling gezeten, en daarna ben ik in het buitengewoon onderwijs gedropt – terwijl ik best wel mijn plan had kunnen trekken in het gewoon onderwijs. Mijn droom was om automechanicus te worden. Maar dat kan dus niet in het buitengewoon onderwijs.

»In het middelbaar liep het eigenlijk prima: mijn gedrag was goed, mijn punten waren zelfs schitterend. Maar op een ouderavond zei een leerkracht plots tegen mijn moeder dat ik 'te

lomp' was. Toen heb ik een geweldige klop gekregen. Mijn geluk is geweest dat ik een heel goeie lerares godsdienst had. Met haar kon ik praten. Dat is echt cruciaal geweest: dat ik iemand gevonden had die echt naar me luisterde, die tijd voor me maakte en begrip had.

»Uiteindelijk ben ik afgestudeerd – ik heb zelfs een zevende jaar gedaan. Maar een job leverde dat niet op: ik ben een jaar werkloos geweest. Via de VDAB heb ik me dan bijgeschoold – een cursus tuinbouw. In die twee jaar in het deeltijds onderwijs heb ik méér geleerd dan in de zes jaar daarvoor. Omdat er tijd in mij gestoken werd, omdat alles er heel zorgvuldig werd uitgelegd. En alles gebeurde er in een kleinere groep.

»Ik werk nu als klusjesman in een school. Dat doe ik al drie jaar. Ik zou er graag blijven, maar dat kan niet omdat er niet voldoende geld voor is. Het is een halftijdse job – omdat die een uitvloeisel is van mijn opleiding, waarin ik de helft van de tijd naar school moest en de andere helft moest werken.

»Ik woon nog bij mijn ouders. Waar we wonen is het niet ideaal. We hebben drie ruimtes: een living, een keuken en een slaapkamer. Mijn ouders slapen in de living, ik in de slaapkamer. En de boel is slecht geïsoleerd. Ik wil later wel graag alleen gaan wonen, maar dat lukt niet met de verdiensten van die halftijdse job. Ik zou de huurprijs kunnen betalen, maar dan blijft er nauwelijks nog iets over om van te leven. En: ik wil mijn ouders niet in de steek laten. Uit respect. Want ze hebben een leven vol hindernissen gehad, maar ze hebben altijd voor mij gezorgd. Ik wil iets terugdoen. Mijn vader heeft bijvoorbeeld zware gezondheidsproblemen. Dan vind ik het maar logisch dat ik mijn ouders af en toe help en eens naar de winkel rijd, en thuis zo veel mogelijk probeer op te vangen.

»Weet je, armoede is veel meer dan te weinig centen hebben. Ik word boos van mensen die armoede reduceren tot: geen geld. Het gaat ook om huisvesting, school, werk, gezondheid. En om je mentale gezondheid: een sociaal leven, vrienden, geluk. Dat is allemaal niet evident als je in armoede leeft. Want het is onmogelijk om even niet arm te zijn: je draagt het de hele tijd met je mee. En de pijn en het verdriet uit het verleden blijven in je achterhoofd zitten. Je wordt er wel sterker van, hoor, ik sta steviger in mijn schoenen dan leeftijdsgenoten die het wel altijd goed gehad hebben. Maar toch. Ik draag een last mee.

»Niettemin ben ik trots. Wat ik al bereikt heb, dat heb ik zélf gedaan. Ik hoop dat ik vast werk vind, en dat de rest daaruit volgt: een degelijke woonst, een betere gezondheid. Dat is nu mijn droom. Maar ik heb geleerd om van dag tot dag te denken. Het leven geeft je niet altijd wat je ervan verlangt: dat besef zit vastgehamerd in mijn hoofd.»

BENJI VAN MEERENDONCK [15] **'Ik wil gewoon jong zijn'**

Benji is de dreumes van het gezelschap: met zijn vijftien is hij nog minderjarig. Vrolijk geeft hij me een hand – zijn *linkerhand*, want aan de rechtse heeft hij een verlamming.

Benji «Ik ging eerst naar een gewone school. Maar ik werd veel gepest omwille van mijn verlamming, en dat had een effect op mijn gedrag. Uiteindelijk kreeg ik te horen dat het beter zou zijn als ik naar het bijzonder onderwijs verhuisde. Daar heb ik een drietal jaar gezeten, tot een leerkracht me zei dat ik daar helemaal niet op mijn plaats zat, dat ik wél in het gewoon onderwijs hoorde. Met heel veel moeite heb ik dan een nieuwe school gevonden, en geprobeerd om de draad weer op te pikken – ik volg nu de richting lassen in het technisch onderwijs. Maar op dit moment loopt het weer niet goed: ik word opnieuw gepest.

»Dat pesten heeft geleid tot gedragsproblemen. Ik heb stoute dingen gedaan, waardoor ik naar de consulente van het Comité moest gaan, en een tijdje in een internaat gezeten heb. Nu word ik begeleid door een consulente van de Bijzondere Jeugdzorg. Ik heb er al drie verschillende gehad. Sommigen zijn lief en attent, anderen zijn heel streng. Ze babbelen met me, willen weten hoe het met mij en m'n familie gaat. Dat heeft wel zijn nut. Maar aan het pesten en de financiële problemen thuis verandert het natuurlijk niets.

»Daar komt nog eens bij dat ik geen goeie band meer heb met mijn vader. Hij heeft een nieuwe vriendin, en daar heb ik geen goed contact mee. Als ik dan iets stoms doe, ontploft de bom. Mijn vader heeft me al een keer buitengegoid omwille van mijn slecht gedrag.

»Ik vind mijn leven een beetje vermoeiend. Ik heb andere zorgen dan mijn leeftijdsgenoten, zie ik. Ik moet afrekenen met mijn moeilijke thuissituatie, een oplossing zien te vinden voor dat pesten, zorgen dat ik geen domme dingen meer doe. En ondertussen zou ik ook nog moeten presteren op school. Soms zou ik willen dat het allemaal simpeler was. Gewoon jong zijn, snap je?»

JONGEREN en ARMOEDE

► DAVE COMPÈRE [20] 'Nummertje in de loterij'

Dave is een fijne, vlot vertellende jonge *ket*. Het grote probleem, ook bij hem: geschikt werk vinden.

Dave «Mijn lagere school is goed verlopen. Maar tussen mijn ouders ging het niet goed, en mijn gedrag was ook niet altijd zoals het hoorde. Er werd besloten om me naar een dagcentrum te sturen – daar heb ik twee jaar gezeten. Na school ging ik er naartoe. Ik maak te er mijn huiswerk, kreeg er eten. Ik werd er begeleid en moest klusjes doen. Die periode heeft me zelfstandiger gemaakt, en meer zelfvertrouwen bezorgd.

»Ik kon beginnen in het ASO, maar er werd op me ingepraat: ik kon beter meteen naar het BSO gaan. Terwijl ik wel geslaagd was op de lagere school – nipt, weliswaar. Later heb ik gedacht: waarom niet het TSO? Maar toen werd er heel dwingend tegen me gepraat: ik moest echt naar het BSO. En ik wist natuurlijk niet beter.

»Ik droomde van de kokschool. Dat was al als kind mijn passie: ik vond het geweldig plezierig om in de keuken te staan. Maar die school bleek niet betaalbaar – ik kon mijn droom vaarwel zeggen. Ik ben dan maar naar het bijzonder onderwijs gegaan. Daar heb ik voor schrijnwerkerij gekozen. Ik heb heel erg mijn best gedaan, maar mijn droomrichting

was het toch niet. En ik moest er veel alleen doen. Ik had wel het geluk dat er een vrouw bij het CLB was met wie ik goed kon praten: in het zesde jaar had ik het gehad, en wilde ik stoppen, maar ik heb verder gedaan, en het getuigschrift behaald. Ik ben nog aan een specialisatiejaar begonnen, maar dat lukte echt niet.

»Nu ben ik dus ingeschreven bij de VDAB, maar dat levert weinig op. Ik heb er een begeleider aangevraagd – iemand die me helpt bij het zoeken naar werk. Maar dat wordt telkens op de lange baan geschoven: 'We laten je wel iets weten.' Ondertussen kom ik telkens bij iemand anders terecht, en ontstaat er geen vertrouwensband. Ik voel me een nummertje

EXPERTS OVER DE OBSTAKELS

Jongeren als Cindy, Ywan, Michael, Benji en Dave worden meermaals per week opgevangen door Sofie Devocht, Lene Keersmaekers en Marjolijn Lemahieu, jongerenwerkers bij Recht-Op. Ze praten met jongeren die in armoede leven, kaarten de obstakels waar ze tegenaan lopen aan bij de betrokken diensten en beleidsmensen, organiseren activiteiten, bieden een luisterend oor én helpen bij het oplossen van allerlei problemen. Zoeken naar werk, bijvoorbeeld.

Marjolijn Lemahieu «Werk is een uitweg uit de armoede' – en dat klopt, natuurlijk. Maar dan moet het wel voor iedereen mogelijk zijn om te werken, en dat is het op dit moment voor een grote groep mensen níét. Omdat er bij uitzendkantoren vooral vacatures zijn voor hooggeschoolden, bijvoorbeeld. En omdat voor andere jobs de voorwaarden meestal zeer hoog liggen. Er worden diploma's gevraagd – maar doorgaans komen onze jongeren uit het bijzonder onderwijs. Ervaring is een vereiste – maar vaak krijgen ze de kans niet die op te doen. Een rijbewijs is noodzakelijk – maar dat kost dikwijls te veel.»

Lene Keersmaekers «Het vervelende aan uitzendwerk is dat je geen duidelijke vooruitzichten hebt, nooit iets kunt plannen. Je weet op maandag niet of je woensdag of donderdag zal kunnen werken. Die voortdurende onzekerheid zorgt voor stress, die boven op de andere problemen komt. Het is ook moeilijk om uit de vicieuze cirkel van tijdelijke jobs te raken. Want hoe vul je je cv? Als er één week

hier, twee weken daar en nog een paar dagen ginds op staat, reageren werkgevers vaak argwanend.»

Sofie Devocht «Valse beloften zijn ook schering en inslag: jongeren worden ergens op proef aangenomen, of tijdelijk aangeworven tijdens piekperiodes – in een paté-fabriek tijdens de kerstperiode, bijvoorbeeld. Er wordt hun voorgespiegeld dat ze uitzicht hebben op méér, waarop die jongeren hun uiterste best doen en zich soms echt kapotwerken. Waarna blijkt dat er van dat méér helemaal geen sprake is, en ze weer terug bij af zijn.

»Ik herinner me een jongen die ergens aan de slag kon als magazijnier. Die draaide avondshifts, dubbele shifts, deed nog extra klusjes voor de baas – allemaal om te bewijzen dat zijn engagement groot was. En vervolgens werd hij zonder pardon aan de deur gezet. Als je dat een paar keer meemaakt, werkt dat zeer ontmoedigend.»

Keersmaekers «Jongeren in armoede krijgen ook moeilijker toegang tot studentenjobs, waardoor ze die dus ook niet op hun cv kun-

Lene Keersmaekers

Sofie Devocht

'ONS ONDERWIJS HOUDT SOCIALE ONGELIJKHEID IN STAND'

nen zetten.»

Lemahieu «Ze voelen ook hoe er naar hen wordt gekeken. De typische vragen: 'Zoeken ze wel echt? Zitten ze niet op hun luie kont?' Dat gaat echt aan je kleven. Veel mensen redeneren nog altijd dat als je écht goed zoekt, je altijd wel iets vindt. Maar in de praktijk merken we dat dat principe niet voor iederéén opgaat, en dan is het ex-

tra pijnlijk als je toch dat label van luiरिक opgeplakt krijgt.»

HUMO Uit de verhalen blijkt dat de ellende al in een vroeger stadium begint: op school.

Devocht «Ons onderwijs houdt sociale ongelijkheid in stand. Onderzoeken wijzen uit dat wie geboren wordt in een arm gezin minder kans heeft om de school af te maken dan wie van rijke komaf is, en vaker in

«Wij hebben echt moeten knokken om te overleven. En we zijn altijd gelukkig geweest met zeer gewone dingen. Luxe beleef je in je hoofd, al schilderend.»

Roger Raveel - Humo 13.7.2010

in de loterij. Ik zou graag iemand hebben om me bij te staan. Want ik solliciteer op letterlijk alles wat me aangeboden wordt, maar ik krijg nauwelijks reactie. En als ik al reactie krijg, is het om te zeggen dat ik geen ervaring heb.

»Het liefst wil ik iets in de horeca doen. Maar ik reageer ook op andere aanbiedingen: poetsen, in de supermarkt werken – dingen waar je geen ervaring voor nodig hebt. Ik stap ook zélf naar supermarkten, maar daar krijg ik altijd hetzelfde te horen. Ik moet een formulier invullen, dat komt bij alle andere sollicitaties terecht, en je moet heel veel geluk hebben om daaruit gekozen te worden.

»Eén van mijn grootste problemen is mobiliteit: ik heb geen rijbewijs. Ik zou er wel graag

één hebben, maar ik kan de lessen niet betalen – laat staan dat ik een eigen auto heb. Maar dat blijkt dus een flinke handicap: werkgevers doen de deur vaak meteen dicht als ze horen dat ik afhankelijk ben van het openbaar vervoer.

»Als je thuis in armoede leeft, is het heel moeilijk om daaruit te raken: dat besef ik intussen wel. Maar ik wil m'n hoofd niet laten hangen. Elke kleine interimjob, elke minuscule stap die ik zet, elk lovend woord van de begeleiders bij Recht-Op Jongeren is een bevestiging: ja, ik kan iets, en neen, de ellende is niet gewoon mijn eigen schuld.»

Jeroen Maris

Foto's Jelle Vermeersch

Devocht (*knikt*) «Ons onderwijs hanteert een afvalstelsel. We gaan ervan uit dat een klas een homogene groep is: jongelui die met gelijke kansen aan de start verschijnen, en samen moeten finishen – zo zitten de eindtermen in elkaar. En wie het niet haalt, valt af. We zijn vooral op prestaties gericht, en niet zozeer op remediëren of begeleiden. Dat is fout: je duwt er de sociaal zwakkeren mee naar beneden.»

Lemahieu «Jongeren worden heel vroeg doorverwezen naar richtingen op basis van hun gedrag en attitude in plaats van hun kennis en capaciteiten. Dat werkt het waterniveau in de hand.»

Devocht «Nu, er is een onderwijs-hervorming in de maak die daar wat aan wil doen, maar dan moeten leerkrachten en directies ook voldoende ondersteund worden, zodat ze tijd en ruimte kunnen maken voor de diversiteit in hun klassen.»

HUMO Jongeren in armoede komen naar verluidd heel gemakkelijk in het buitengewoon onderwijs terecht.

Keersmaekers «Daar is specifieke aandacht voor iedereen, kunnen leerlingen het in hun eigen tempo doen. Kinderen die in een moeilijke socio-economische situatie zitten, komen er veel makkelijker terecht, omdat ze geen ondersteuning vinden in het regulier onderwijs. En zo reproduceer je gewoon de sociale ongelijkheid.»

Devocht «Hetzelfde geldt voor het deeltijds onderwijs, dat de facto tweedekansonderwijs geworden is. Jongeren die uit het reguliere

systeem vallen en stoppen met school, komen in het deeltijds onderwijs terecht. Waar er dus wel ondersteuning is, en op maat gewerkt wordt. Goed dat het zo is, maar zo zou het ook in het reguliere onderwijs moeten zijn.»

Keersmaekers «Er wordt daar soms ook misbruik gemaakt van de kwetsbare positie van jongeren in armoede. Dan komt de schooldirecteur plots vertellen dat er een brief uit Brussel is gekomen waarin staat dat het kind te dom is voor het reguliere onderwijs, en dus naar het buitengewoon onderwijs moet. Dat is zever, natuurlijk: dat kan niet. Maar leerkrachten en directie stralen gezag uit, ouders geloven hen.»

HUMO Een carrière in het buitengewoon onderwijs limiteert de mogelijkheden heel erg.

Devocht «Absoluut. We hebben in onze werking twee jongens die helemaal gek zijn op alles wat met trainen en trams te maken heeft. Beiden hebben ze bijzonder onderwijs gedaan, waardoor ze geen kans maken op werk bij de NMBS of De Lijn. Eén van de twee heeft wel proeven gedaan, cursussen gevolgd om zijn wiskunde bij te werken, maar de achterstand was al te groot. Dan zie je dus mensen die een gigantische passie hebben, maar die niet kunnen omzetten in een beroep.»

HUMO Wie toch in het reguliere onderwijs blijft, moet vaak één of meerdere jaren overdoen. Dat kan ook in je voordeel spelen, toch?

Keersmaekers «Neen. Zittenblijven is nog steeds dodelijk. Zodra je één keer blijft zitten, vergroot

de kans dat je meerdere jaren zult moeten overdoen.»

Devocht «Het heeft alleen een kortstondig positief effect – in het eerste jaar, met name, daarna keren de problemen terug.»

Devocht «En als je op je achttiende nog maar in het vierde middelbaar zit, is de stap om te stoppen met school en te gaan werken heel klein – zeker als je uit een gezin komt met financiële problemen. Dus naast een hervorming van het onderwijs is ook een omslag in het denken nodig.»

HUMO Dave moest zijn droom om kok te worden laten varen omdat de opleiding te duur bleek.

Lemahieu «Een maximumfactuur, zoals in het lager onderwijs, zou een zegen zijn. Nu komt de rekening nog steeds bij de ouders terecht. En kiezen jongeren dus voor een betaalbare richting in plaats van één waar ze hun talent kunnen ontwikkelen.»

HUMO Wat me vooral opviel in de gesprekken is hoe hard die jongeren willen: 't zijn absoluut geen fatalisten.

Lemahieu «Dat is zo. En toch blijkt dat vaak niet voldoende. Ik merk nog elke dag dat het principe 'als je het écht wilt, dan raak je eruit' niet klopt. De arbeidsmarkt is op dit moment niet klaar voor sociaal zwakkeren, het onderwijs moet hervormd worden in functie van jongeren die al klappen hebben gekregen van het leven, en we moeten met z'n allen de switch in ons hoofd maken. Want tegen armoede moeten we véchten – wij allemaal.» (jm)

Marjolijn Lemahieu

het deeltijds of bijzonder onderwijs terecht komt. Terwijl onderwijs toch een hefboom zou moeten zijn, en dat ook wás in de jaren zestig en zeventig: als je toen in een arbeidersgezin werd geboren, was het perfect mogelijk om op te klimmen dankzij een goeie scholing. Die hefboomfunctie is ergens onderweg ongewild verloren gegaan.»

HUMO Hoe komt dat?

Lemahieu «In de opleiding van leerkrachten is er te weinig oog voor de leefwereld van de jongeren aan wie ze les zullen geven. Als je zélf uit de middenklasse komt, is het niet evident om je het bestaan van een jongere in armoede voor te stellen. Terwijl net dat cruciaal is: zo'n jongere gooit die last niet van z'n schouders op het moment dat hij door de schoolpoort stapt.»